

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt tirsdag den 14. august 2018

Sag 69/2018

Anklagemyndigheden

mod

U

(advokat Gunnar Homann, beskikket)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Københavns Byret den 16. januar 2018 og af Østre Landsrets 19. afdeling den 30. januar 2018.

I påkendelsen har deltaget fem dommere: Jon Stokholm, Vibeke Rønne, Hanne Schmidt, Jan Schans Christensen og Kristian Korfits Nielsen.

Påstande

U har nedlagt påstand om, at der på tidspunktet for byrettens kendelse den 16. januar 2018 ikke var grundlag for at varetægtsfængsle ham i medfør af udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1.

Anklagemyndigheden har påstået afvisning, subsidiært stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Københavns Politi modtog den 21. november 2017 via Rigspolitiet meddelelse om, at den russiske statsborger U, der var eftersøgt af Interpol efter anmodning fra Rusland, var ombord på et fly fra Luxembourg med ankomst til Københavns Lufthavn samme dag. Af efterlysningen fremgik, at U var eftersøgt for bl.a. ”bribery/corruption” og ”aiding a criminal”.

U blev anholdt i Københavns Lufthavn. Han oplyste, at han havde søgt politisk asyl i Frankrig og fremviste franske dokumenter herom. Han oplyste endvidere, at han var på vej til Litauen for at hente dokumenter, der skulle bruges i forbindelse med hans asylansøgning i Frankrig.

Den 22. november 2017 blev U fremstillet i grundlovsforhør i Københavns Byret, hvor han blev fængslet i medfør af udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1.

Interpol i Paris oplyste den 22. november 2017, at U havde søgt asyl i Frankrig, men at der endnu ikke var truffet afgørelse herom. Samme dag orienterede Rigspolitiet de russiske myndigheder om, at U var anholdt i Danmark, og anmodede om, at der blev fremsendt en udleveringsanmodning inden 20 dage.

U kærede den 23. november 2017 kendelsen om varetægtsfængsling til Østre Landsret.

Den 5. december 2017 søgte U asyl i Danmark.

Ved kendelse af 8. december 2017 stadfæstede Østre Landsret byrettens afgørelse om varetægtsfængsling. Landsretten fandt dog, at rette hjemmel for varetægtsfængslingen var udleveringslovens § 19, stk. 1, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, da der endnu ikke forelå en udleveringsanmodning fra Rusland.

Rigspolitiet modtog den 8. december 2017 en anmodning fra de russiske myndigheder om udlevering af U. Anmodningen blev videresendt til Rigsadvokaten, som efter en foreløbig vurdering fandt, at anmodningen på det foreliggende grundlag ikke kunne forhåndsafvises. Ved brev af 12. december 2017 anmodede Rigsadvokaten derfor Københavns Politi om at iværksætte en undersøgelse af, om betingelserne for udlevering var opfyldt.

Den 12. december 2017 besluttede Udlændingestyrelsen at fremsætte anmodning til udlændingemyndighederne i Frankrig om at modtage U med henblik på behandling af hans asylsag, jf. udlændingelovens § 48 a, jf. Dublinforordningens artikel 18, stk. 1. Frankrig accepterede den 20. december 2017 at modtage U. Nordsjællands Politi bestilte den 10. januar 2018 flybillet med henblik på hans overførsel til Frankrig den 23. januar 2018.

Den 11. januar 2018 blev U afhørt som led i undersøgelsen af, om betingelserne for udlevering til Rusland var opfyldt.

Den 16. januar 2018 begærede anklagemyndigheden varetægtsfængslingen af U forlænget i medfør af udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1. Subsidiært anmodede anklagemyndigheden om frihedsberøvelse i medfør af udlændingelovens § 36, stk. 1, 2. pkt., jf. § 37. Københavns Byret forlængede varetægtsfængslingen til den 30. januar 2018 i medfør af udleveringsloven.

U kærede samme dag varetægtsfængslingen til Østre Landsret.

Den 23. januar 2018 blev U løsladt og udsendt til Frankrig. Samme dag orienterede Rigsadvokaten de russiske myndigheder om, at U efter beslutning fra de danske udlændingemyndigheder var blevet overført til Frankrig, og at Rigsadvokaten på den baggrund ikke havde truffet nogen afgørelse om udlevering af ham til Rusland. Det blev endvidere oplyst, at de franske myndigheder var informeret om, at han var efterlyst af Rusland.

Den 30. januar 2018 stadfæstede Østre Landsret byrettens kendelse om fortsat varetægtsfængsling. Kendelsen lyder således:

”Den 16. januar 2018, hvor byrettens kendelse blev afsagt, befandt U sig i Danmark, der folkeretligt var forpligtet til at behandle den russiske begæring om udlevering af ham i overensstemmelse med den europæiske konvention om udlevering af lovovertrædere. Denne forpligtelse bestod, uanset at der var en nærliggende mulighed for, at U i overensstemmelse med Dublinforordningen ville blive overført til Frankrig med henblik på behandling af hans asylansøgning dér, idet Frankrig havde accepteret dette, og der var truffet praktiske forberedende foranstaltninger dertil.

Det, som den for U beskikkede forsvarer har gjort gældende til støtte for, at der ikke var hjemmel til fortsat varetægtsfængsling efter udleveringslovens bestemmelser, kunne således ikke føre til, at U skulle løslades. Eftersom den russiske udleveringsbegæring forelå, kunne fortsat varetægtsfængsling ske efter udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1.

Det bemærkes, at landsretten ikke har taget stilling til, om der på tidspunktet for den påkærede kendelse henset til den forestående overførelse af U til Frankrig efter

Dublinforordningen, tillige var tilstrækkeligt grundlag for varetægtsfængsling i udleveringslovens § 36, stk. 1, 2. pkt., jf. § 29 a, stk. 1.”

Anbringender

U har over for anklagemyndighedens afvisningspåstand anført, at han har retlig interesse i prøvelse af, om varetægtsfængslingen den 16. januar 2018 havde hjemmel i udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, selv om han den 23. januar 2018 blev løsladt og overført til Frankrig. Han har herved bl.a. henvist til UfR 2011.796 H.

På tidspunktet for byrettens kendelse den 16. januar 2018 var der ikke grundlag for varetægtsfængsling i medfør af udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1. Varetægtsfængsling i medfør af disse bestemmelser er grundlæggende betinget af, at fængslingen har til formål konkret og faktisk at sikre gennemførelsen og behandlingen af en udleveringsanmodning. Varetægtsfængsling i en udleveringssag må således forudsætte, at det er hensigten at udlevere den varetægtsfængslede, hvis betingelserne i udleveringsloven viser sig at være opfyldt. Det forhold, at Danmark i henhold til den europæiske konvention om udlevering af lovovertrædere havde en forpligtelse til at behandle den russiske anmodning om udlevering, indebar ikke nogen folkeretlig forpligtelse til at frihedsberøve ham. Spørgsmål om fængsling af en person, der begæres udleveret, reguleres således efter national ret, jf. konventionens artikel 16, stk. 1, og artikel 22. Da det på tidspunktet for byrettens afgørelse om fortsat varetægtsfængsling var besluttet, at han skulle overføres til Frankrig den 23. januar 2018, og da han faktisk blev overført til Frankrig denne dato, kan varetægtsfængslingen ikke med rimelighed anses for begrundet i hensynet til imødekommelse af den russiske udleveringsanmodning.

Anklagemyndigheden har til støtte for afvisningspåstanden anført, at U ikke har retlig interesse i kæremålet, idet han den 23. januar 2018 blev løsladt og overført til Frankrig.

Hvis kæremålet realitetsbehandles, skal landsrettens kendelse stadfæstes, da betingelserne for varetægtsfængsling i medfør af udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, var opfyldt på tidspunktet for byrettens afgørelse. Rigsadvokaten vurderede efter at have modtaget den russiske udleveringsanmodning den 8. december 2017, at anmodningen ikke kunne afvises på det foreliggende grundlag. Rigsadvokaten anmodede derfor den 12. december 2017 Københavns Politi om at iværksætte en undersøgelse til brug for vurderingen af, om betingel-

serne for udlevering var opfyldt. Undersøgelsen blev indledt ved politiets afhøring af U den 11. januar 2018 og var ikke afsluttet, da byretten den 16. januar 2018 traf afgørelse om fortsat varetægtsfængsling, eller da U den 23. januar 2018 blev overført til Frankrig. På tidspunktet for byrettens kendelse var formålet med den fortsatte varetægtsfængsling således at sikre hans tilstedeværelse under hensyn til de russiske myndigheders udleveringsanmodning. Danmarks internationale forpligtelser og det almindelige samarbejdsprincip tilsiger, at Rigsadvokaten realitetsbehandler en anmodning om udlevering, så længe den pågældende befinder sig i Danmark. Det gælder, selv om en anden myndighed sideløbende hermed træffer afgørelse om, at personen skal søges overført til et andet land i medfør af Dublinforordningen. De danske myndigheder har pligt til at sikre sig en efterlyst persons tilstedeværelse, indtil der er truffet afgørelse om, at betingelserne for udlevering ikke er opfyldt.

I øvrigt kunne U have været frihedsberøvet i medfør af udlændingelovens § 36, stk. 1, 2. pkt.

Højesterets begrundelse og resultat

Københavns Byret traf den 16. januar 2018 afgørelse om fortsat varetægtsfængsling af U i medfør af udleveringsloven, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1, i anledning af en anmodning om udlevering til strafforfølgning i Rusland. Sagen angår, om der på tidspunktet for byrettens kendelse kunne ske varetægtsfængsling på dette grundlag, selv om udlændingemyndighederne forud herfor havde truffet afgørelse om at overføre U til Frankrig med henblik på behandling af hans asylsag dér.

Højesteret finder, at U – uanset at spørgsmålet om varetægtsfængsling ikke længere er aktuelt – har retlig interesse i at få prøvet dette spørgsmål.

Efter oplysningerne i sagen lægger Højesteret til grund, at udleveringssagen ikke var afsluttet, da byretten den 16. januar 2018 traf afgørelse om fortsat varetægtsfængsling. Det forhold, at udlændingemyndighederne på dette tidspunkt havde besluttet, at U den 23. januar 2018 skulle overføres til Frankrig i medfør af Dublinforordningen og havde taget skridt til forberedelse heraf, udelukkede ikke, at Rigsadvokaten ville kunne træffe afgørelse om udlevering til strafforfølgning i Rusland.

På denne baggrund og under hensyn til sagens karakter og Us manglende tilknytning til Danmark tiltræder Højesteret, at der den 16. januar 2018 var grundlag for fortsat varetægtsfængsling i medfør af udleveringslovens § 13, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 1.

Højesteret stadfæster herefter landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.